

Barcelona 25 de maig de 1923

La Esquella de la Torratxa

Any XLVI Número 2307 15 cèntims — Atrassats, 30

PRETENSE A LA BELLETA
MERECE JUBILEU

ELS DOS OLLES

Que n'és de gran i neta la Ciutat nostra!

Gran Restaurant "VILA"

Passatge Crèdit, 5 i 7

BARCELONA

CANVI D'AMO

Coberts-reclam a 2, 3'75, 4'50 i 5 pessetes

Abonaments de 30 coberts a 40 pessetes

» » 60 » a 75 »

Esplèndits salons per a banquets, casaments i bateigs

Es el restaurant més concorregut de Barcelona

CASA ESTABLERTA EN 1890

Carme, 51, botiga
AL REGULADOR

Telèfon A 62

BARCELONA

HERNIATS (TRENCA TS)

Voleu curar-vos les hernies? Voleu evitar el seu desenrotlló? Voleu prevenir-vos dels seus perills? Voleu anar còmodes? Amb els braguers que fabrica l'especialista PERE SIMON obtindreu totes aquestes aventatges.

Hi ha braguers de 5, 10, 12, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45 i 50 pessetes un. Faixes higièniques per a evitar l'abort i dilatació del ventre. Braguers per a la curació radical de les criatures. Objectes de goma per a la higiene en general. Cotons i gasses per a la curació de ferides segons el Dr. LISTER

Acaba de sortir el catàleg

ESPORTS - SANROMA

Demaneu-lo avui mateix S'envia gratis

A. SANROMA - Balmes, 62 - BARCELONA

(Si desitja s'enviï certificat, enviï 30 cèntims en segells)

L'estàtua de Colón il·lumina Barcelona. Naturalment, com que la làmpara és

VULCAN 1/2 WATT

La trobarà a la

Rambla de les Flors, 26 (Botiga)

RAIMDOR BAR RESTAURANT
Carrer de Salmeron, 60

PROPIETARI:

FELIU FERRER MESTRES

Representant de l'acreditat xampany

FREIXENET

Despatx: Salmeron, 60; Telèfon 887 G

Dipòsit: Verdi, 55; Telèfon 355 G

GRANS PARTITS INTERNACIONALS DE FUTBOL

Dissabte 26 i Diumenge 27 de Maig

Union Saint-Gilloise

Campió de Bèlgica contra

Club Deportivo Europa

Campió de Catalunya i finalista del
Campionat d'Espanya

A dos quarts de cinc de la tarda : Camp del C. D. Europa

Soler i Torra Germans
BANQUERS

Rambla d'Estudis, n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

Compra i venda de valors - Ordres de Borsa
Canvi de monedes

Girs sobre l'estranger - Comptes corrents

Admetem dipòsits de valors en custòdia
Facilitem OR per a pagaments a DUANES

NOTA IMPORTANT: Revisem curosament les amortitzacions

ANTONI LÓPEZ

— IMPRESSOR —

Treballs comercials de totes
classes : Revistes : Catàlegs
Edicions especials de luxe
Talonaris : Factures, etc., etc.

Olm, 8 : Telèfon 4115

BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

LA SETMANA BRUTA

No hi han hagut trets. Ni soldats pels carrers. Ni barricades. Ni empresonaments. Ni suspensió de garanties. Ni estat de guerra. Ha estat una vaga en to menor, germana del silenci. No hem pogut posar-li un motiu, parlant de setmana tràgica, o còmica, però

si algun adjectiu li cal, si al seu record l'ha d'acompanyar algun qualificatiu, diem-li la setmana bruta i serà exacte.

Altres vegades no teníem pa, no teníem carbó, no teníem carn, no teníem tramvia, però teníem netedat, i la netedat és mitja vida, i l'altra mitja ja ens l'arranjavem. Però ara de pa, de carbó, de carn i de tramvia n'hi ha, però no pas netedat, i per primera vegada Barcelona s'ha avergonyit d'una vaga. Perquè les altres, per dramàtiques, per dures que fossin, tenien un aire europeu. Per tot arreu lluitaven els obrers, i paraven els transports i eren abandonades les fàbriques i se sentia engúnia. Barcelona era Europa. Barcelona se sumava a les palpitations del temps. Barcelona era una ciutat, no pas un canyet.

Ara, la vaga ha estat general. El primer vaguista era el Municipi; el segon vaguista el governador. Els obrers havien donat i rebut una ordre, i la complien. El Municipi devia mostrar-se neutral davant la vaga, per a recollir les escombraries. La vaga continuaria i la ciutat estaria neta. Es com si fessin vaga les bugaderes. Nosaltres no organitzaríem cap cos de bugaderes, però ens rentaríem la roba. Doncs així amb les escombraries, que tenir el carrer brut, és com si la ciutat portés la camisa bruta. I els obrers veient les fatigues que passavem per a conservar neta la ciutat, en tindrien prou per a fer ressaltar que, en una ciutat, obrers, els d'oficis delicats i els escombriaires, no seran tota la ciutat, mes si els que la fan materialment i els que la conserven.

Per això el poble ha escrit epigrames damunt la brutícia. No es van escriure per als tramvies en vaga,

ni per les flequeries tancades, ni pels mercats exhaustes. Si a la guerra com a la guerra, a la vaga com a la vaga. Si no tenia carn, menjaria embutits; si no sortien els tramvies, aniria a peu. Però, què fer contra la pudor i la brutícia? Una creu se pot portar, emperò, qui portarà fins a les afores els cabassos de les escombraries? Un ciutadà conduirà un auto, no, segurament, un carro de fems. Un sometent se posarà al coll una carrabina, mes no un esportí. I com que no's podria fer res, fan xistus i els col·loquen damunt els fems.

De tots els lletreros, cap com un que nosaltres vàrem veure. Era molt sobri. No deia més que això: «No blasfemeu!». L'autor comprenia que davant de aquell panorama els bons barcelonins, sense recordar-se'n dels consells de la Lliga del Bon Mot, engegaria, dedicats a les autoritats, alguns juraments.

PARADOX

Humorisme

Barcelona és un poble essencialment humorista. Es el poble que, per a fer més intensa la vida alegre, serveix en els cabarets «Escudella de pagès a les dues de la matinada». Es el poble que oposa al Tartarín el sometent. Es el poble que, ben menjat i ben begut, sap tenir per a tot un gras somriure.

Aquests dies passats els carrers de Barcelona, la ciutat més civilitzada d'Espanya, s'han omplert de muntanyes d'escombraries apestants. El poble de Barcelona davant d'aquest espectacle, ni s'ha revolucionat, ni ha arrossegat al batlle i al governador. El poble de Barcelona està fet a totes les calamitats. I si no protesta se'n burla, que a vegades és pitjor.

Sabeu què ha fet el poble de Barcelona amb aquestes muntanyes d'escombraries? Posar-hi uns lletreros que deien: «Ciudad jardín...» «Respecteu la vida de les flors...» «Estos parques y jardines son propiedad de todos los ciudadanos...»

Venedores de flors

Barcelona té un carrer pecador, un carrer traduït del francès. Es el carrer Nou. Aquest carrer fa olor de perfumeria barata, de gasolina, d'amor i de vi. Es un carrer on la gent vesteix de diferenta manera que en els altres carrers, amb unes capes de pells absurdes i unes aigrettes estrafalàries. Fins s'hi camina d'una altra manera que en els demés carrers.

Es el carrer de les tavernes, de les pensions per a artistes i dels humils hotels «meublées». Es el carrer que peca més vegades al dia. Es un carrer viciós, perdut, que es pinta i es maquilla com una dona d'aquestes que en diuen dolentes.

Doncs, bé: així que arriba el maig les cantonades d'aquest carrer floreixen. Unes dones miserables, uns infans pàl·lids, de grans ulls plens de tristesa, us ofereixen roses i clavells.

Es el paisatge que embelleix el carrer i posa bondat en les ànimes de tota aquella pobra gent perduda. Davant de les cantonades florides, la dona dolenta, plena de pells falses i bisuteria barata, pensa:

—Avui no enganyaré a ningú. Avui me'n aniré sola a casa.

El ball del Marquès

D'ençà de *La Viejecita* no hi ha ball que no sigui donat per un marquès. «Aquí ves—aquí ves—la invitació del marquès...», hi cantaven. Mitja aristocràcia i mig Municipi ho cantaren la setmana passada, però si l'aristocràcia acceptà la invitació del Marquès d'Alella, no pas els empleats municipals.

El senyor Marquès, home correcte, invita an els alts empleats municipals. Però hi anaren? Un al·legà que s'havia engreixat i que el frac li venia estret. Un altre que no sortia mai de casa. Un tercer que no podia deixar una interessant partida de tresillo. I fins n'hi hagué un que no anant la invitació adreçada an ell i a la seva senyora, decidí no anar-hi.

Així se frustrà el ball de l'aliança de l'aristocràcia amb la democràcia municipal, tant dignament realitzada per En Ferran Fabra, alcalde i marquès.

Impressions d'un dia d'estrena

Aquest dia l'autor, per força, es lleva dematí. Llevar-se dematí, per a ell, és llevar-se a les onze. Això l'inquieta un xic, el posa nirviós i el destempla perquè les onze del matí li semblen les quatre de la matinada. I deixar el llit, on s'hi està tan bé, on fins, a vegades, s'hi pot dormir, a tal hora, li sembla una cosa deshonest. Quan s'ha rentat, s'ha afeitat i s'ha vestit, ja es mig dia. Llavors ja s'atreveix a sortir.

Com que el carrer està ple de sol, i el sol a l'autor mai li ha fet gràcia, agafa un auto i se'n va a dinar. Encara que ell digui, després, que l'estrena d'una obra seva no l'emociona, està nirviós, i no té gana. Però té sed. I beu. A les dues de la tarda entra al teatre. El teatre, fosc, buid, el reb amb mala cara. La triple còmica, que, per la seva condició de triple còmica, es creu que sempre ha de dir coses gracioses, n'hi diu una. L'autor s'oblida un moment de l'obra i li diu un xistu de doble sentit. El baríton es passeja amb molta arrogància, fumant un infecte cigar d'estanc i amb aquest gest engallat que vol dir: «Si no fos jo...!»

Els musics malhumorats i maleïnt a l'autor, que els

ocasiona aquella molèstia de l'assaig inútil—ells saben que un assaig general no serveix per a res—ocupen els seus llocs, templen els instruments, que badallen i es queixen. L'escenari s'omple de gent: gent que corre, que clava i penja decoracions, que crida:

—Bateria!... Dongui el blau!... El vermell!... El blanc!...

L'autor s'asseu a una butaca de primera fila. I comença l'assaig. Els còmics s'equivoquen, però no hi ha temps per a corretgir-los.

—Endavant, endavant—diu un home que té molta gràcia pel sol fet d'haver nascut a Andalusia.

A mig passar l'obra heu de plegar: han tocat les vuit. Quan toquen les vuit el sindicat no vol que treballi ningú. L'autor crida, s'escarrassa, s'indigna. Però li diuen:

—No s'amoini, que tot anirà bé. L'obra té molta força!

Totes les obres, abans d'estrenar-se, tenen molta força. En el moment de la representació s'aprimen tant, s'afloqueixen tant, que no hi ha oli de fetge de bacallà per a enrobustir-les.

Els còmics, els musics, els tramoistes, se'n van a sopar. L'autor se queda sol. Sol i cansat com si hagués vingut de Sabadell a peu, fugint. I què ha de fer l'autor, quan es queda sol, si no té pressa, ni gana, sinó asseure's a la terrassa d'un bar, i beure? L'autor beu. Deixem-lo beure, pobret, que ja s'ho mereix!

Després, quan ja ha sopat—un sopar regat amb bons vins i licors—torna al teatre. El teatre està ple d'amics. Això no li fa cap gràcia. Però està, també, ple d'amigues. I això ja n'hi fa més.

I, per fi, es comença l'obra. Silenci a la sala. Nerviositat a l'escenari. Una sorda remor de gent: riuen... L'autor també somriu... Tornen a riure. Aplaudiments. Un xiulet. Qui és aquest idiota? Més aplaudiments. Repetició del número... Un altre número que's repeteix... Rialles... Final d'acte: aplaudiments. L'autor a l'escenari saludant a no sap qui, perquè les llums de la bateria no li deixen veure res. Més aplaudiments. Dos xiulets. Qui és aquest morral?

A les quatre de la matinada, l'autor pensa: No valia la pena de passar tantes engúnies per un grapat de monedes de plata.

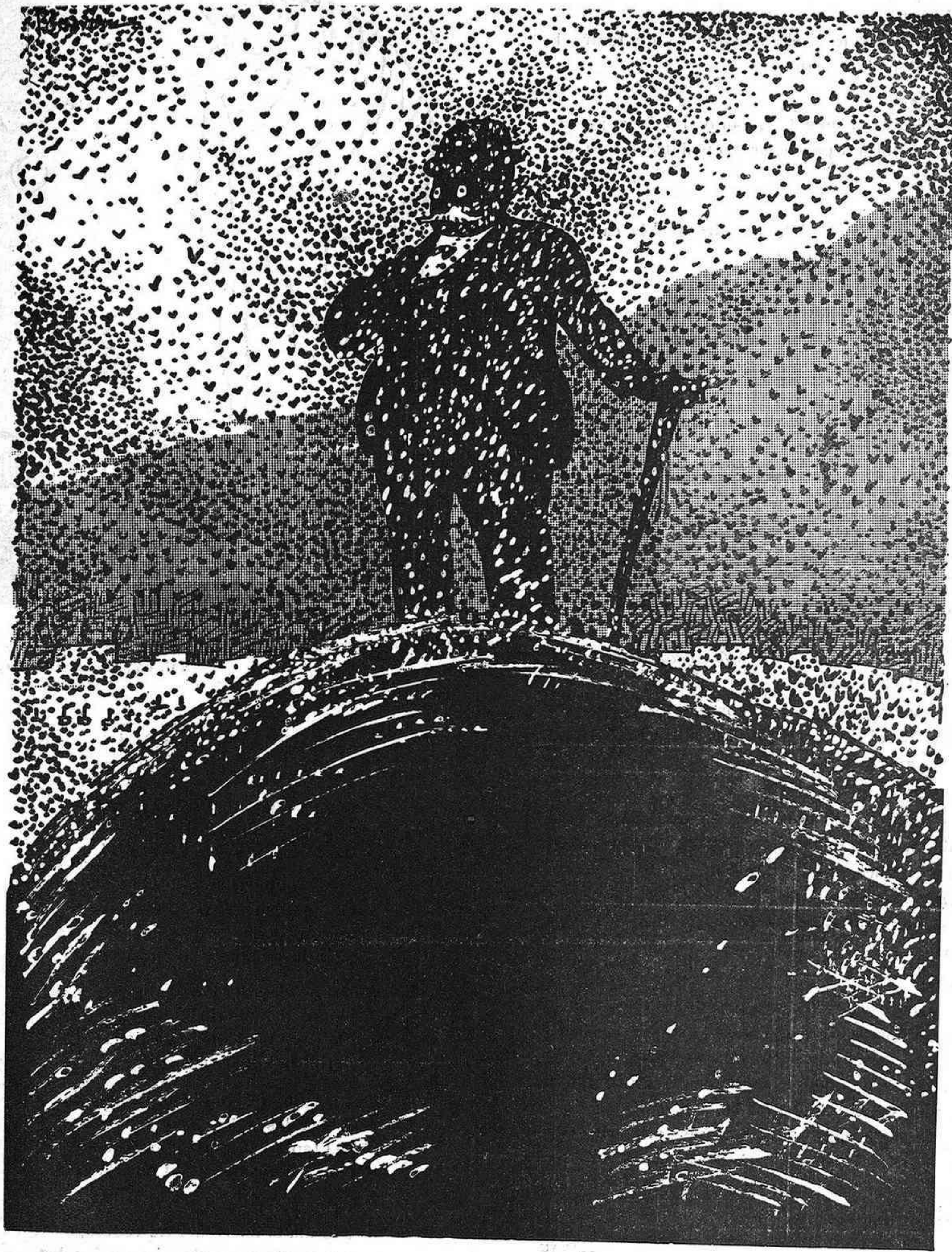
LLUÍS CAPDEVILA

Des de Itàlia

EL CAFÉ DEL FORASTER

Tots sabem que pel que viatja, un dels aliments que en forma de beguda pren més sovint i amb perseverància, és el cafè o el cafè amb llet. Doncs per guia dels peregrins que vénen a la Ciutat Santa i pels que hi vénen sense ésser-ne, donem una guia curiosa

BARCELONA, CIUTAT DE PRIMAVERA

La mona de Pasqua, que aquest any ha vingut retrassada

que havem fet, després de llarg estudi, de les maneres que's demanen aquesta mena de begudes, començant pel color negre i acabant pel color blanc, o girant-ho i fent-ho viceversa.

Primer:

Café nero.

O sia negre, que és el color que té de tenir el cafè que vulgui ésser cafè.

Café espreso.

Que vol dir per un sol. Si van deu o dotze persones, el van portant per separat, en dotze tasses, de una a una.

Café al fischio.

Que vol dir que xiula. Es dir: que la cafetera xiula al cafè o ell a la cafetera.

Café comune.

Que és el més natural i que és el que pren tota persona que no es vol complicar la vida i veu les coses amb senzillesa.

Café à il lampo.

Cafè fet al llamp per als borsistes, per als caminadors, per als que tenen por que se'ls hi escapi el tren, per als que no han nascut a Mallorca, per a tots els homes que duen pressa i que no saben lo que's prenen, i per fi

Café capuchino.

Pel color de l'hàbit d'aquests frares, lo que vol dir que per a aclarir-lo ja vé el barrajar-hi llet, i comença la beguda a aclarir-se.

El «capuchino» pot ésser *Café capuchino grasso* o *Café capuchino magro*.

Si és *grasso*, com es pot comprendre, és el cafè ben alimentat, i si és *magro* diga-li al revés, i d'aquí ja entrem an el

Café latte.

O sia aquell cafè amb llet que's pren a tot arreu del món on tenen llet i tenen cafè, i a Madrid *con media tostada*. I del *Café latte* al

Latte macchiato.

O sia amb un punt de negror, i d'aquest punt arribem al

Latte.

O sia llet sortint de la vaca, o de la cabra, o de la cafetera. I encara si es parlés més clar podria ategir *Il latte con acqua*. I quasi *L'acqua sense latte*.

Perquè del modo que's va posant això del ram de les substències, aviat tot ho serà d'aigua.

Aquí tenen, doncs, els turistes, els peregrins i els pagesos que arriben als cafès de Roma tot lo que poden demanar per poques lires, o molts bitllets que representen poques lires.

XARAU

L'OMBRA D'EN RIUS I TAULET

—Noi, com més anem menys valem.

Vell tapís

Llum d'or escampen les grans aranyes
que pengen gràcils de l'artísó;
i de fragàncies de flors estranyes
uns búcars omplen tot el saló.

Pulcres donzelles—que el cel de dia
en els ulls mostren, o el cel de nit—
forjen col'loquis de galania
amb ducs i comtes de gest polít.

Del clavicordi l'ivori polsa
blonda dameta de blanques mans;
i la gavotta es destrena dolça
florint la joia dels cortisans.

I al ritme frèvol d'aquesta dansa
canten les sedes dels mirinyacs;
i el tapí llisca en la clara estança
com una ocella rasant uns llacs.

I velles dames—beutats marcides—
a la mà el nacre del ric ventall,
somrients esguarden, i encuriósides,
les subtilestes que traça el ball,

mentre uns nobles d'aviors impròpies,
a la llum blava de quiet saló,
voltat de laques i cornucòpies
juguen plascèvolos al dominó...

V. RAFART MARÍ

ROMEA

Les representacions excelses que fruim de tant en tant, són molt necessàries, molt pròpies per a una ciutat que vol metropolitzar-se. No implica que hi vagi el que no entèn res del francès, car entre un públic hi ha d'haver tothom. Lo que no tolero són les quilomètriques crítiques de molts crítics criticats. Ja tenia raó l'explotador de la vellesa de la Sarah Bernhardt:

Ici on achette les journaux selon leur format et leurs feuilles; jamais pour ça qui a de bon ou de mauvais.

Els ja no venen aquí per *épater*, sinó per demostrar el seu treball i amb la certesa de que hi ha qui sap apreciar lo bo.

Aquest cop han vingut per a donar-nos a tastar el verdader gust en una obra de Francesc de Curel, molt malament traduït al català, quan l'hem traduït, i molt adulterat a l'escena.

Terre inhumaine és una obra que, a mesura que va destrenant-se, va deixant un rastre tan clar i tan fàcil de fer-se mestre de nosaltres que no ens donem compte de la realitat del càrrec fins que cau el teló. Llavors, en mirar pel voltant, veiem en cada

rostre una satisfacció tan sincera, que no pot, però, apartar aquella mica de rabieta que neix quan se'n va ço que'ns queda a dintre.

TIVOLI

La estrella errante és una obreta que ha fet el senyor Oliveros per a que hi posés musica el baríton Lloret.

Com a broma podria passar, si és que certes bromes es tolessin en el teatre. Ara, en *serio* hem de dir que abans de *La estrella errante* havíem vist *El viaje de la vida* i *El verdugo de Sevilla* i ens havien agradat més. De la musica no val la pena de parlar-ne. De la interpretació, tampoc.

GOYA

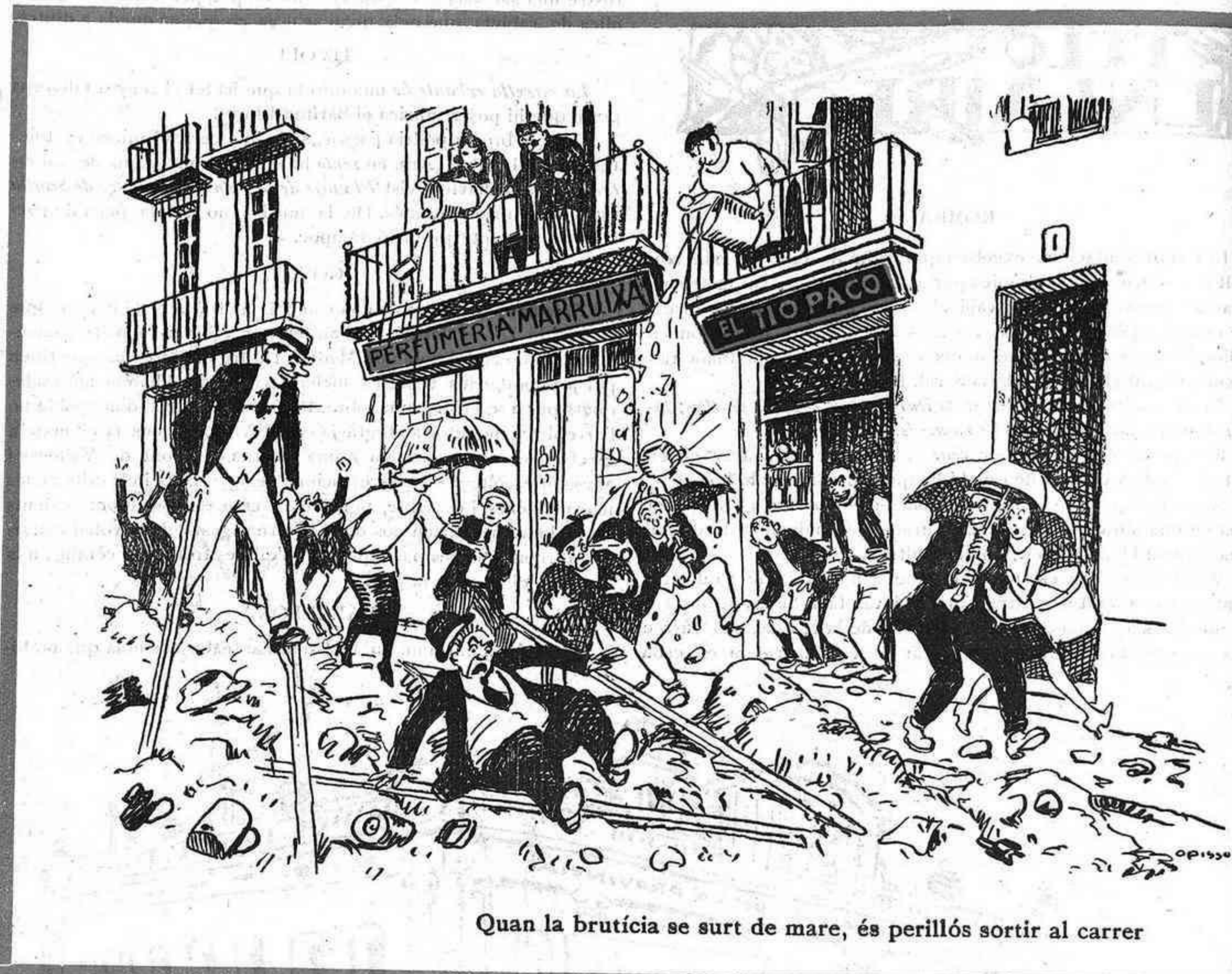
Paloma la postinera és una comèdia amb ribets de drama, que l'Asenjo i Torres del Alamo han fet per a donar-se *postin*, sainejant amb els del poble de Madrid. Dintre el viure dels que riuen per a espantar les tristeses, hi han passatges d'humor molt adequats per a escriure una obra. Però si la gràcia d'un poble no l'arplega un autor amb gràcia com l'Arniches, ens fa el mateix efecte que'ns assegüessim a una taverna del Pont de Vallecas i anessim escoltant les conversacions dels passants i els crits de les marmaneres, i de sobte, per donar—com els dos autors—caients de melodrama, surten dos de la taverna, gesticulen, volen matar-se i tornen a fer les paus quan un d'ells es troba deu cèntims a la butxaca, el licor de la pau.

BARCELONA

Quan hom entra en un teatre sense teatre, sembla que no to-

—Mira, ja està per llogar!
—Ja no hi ha ningú!...

Quan la brutícia se surt de mare, és perillós sortir al carrer

—Ara com ara és lo millor que'ls podem ensenyar.

quí de sabates a terra de la satisfacció que sent. Sembla que surti de la barberia després d'una hora d'espera. Perquè, a fuer de sinceros, hem de reconèixer que això de les varietats són un bon estimulant avui que la majoria dels teatres exploten obres parricides o toxicadores.

Al menys ací, el que acostuma a adormir-se, pot aprofitar l'estona en que es projecten les pel·lícules. Després surt el sol elèctric que sols s'esmortueix quan surten les estrelles o alguna gentil ballarina com la Margarideta Díaz. Com que el sol que ha sortit després de la nit chinesca és refulgent com el de Java, surten els javanesos originals que amb llurs cants i danses tenen la virtut de que no's desviïn els ulls dels espectadors.

Allà no s'hi veu la barra imperant dels altres centres d'atraccions, però sí els famosos barristes Les Poppescu, i es riu perquè surten els ninots d'En Sanz i es riu fins que la Maria Tubau delecta amb simpàtiques cançons.

ESPAÑOL

Clavé és una obra en tres actes, un pròleg i molts quadros. Diem molts perquè no els hem contat, i perquè, no obstant, ens fa l'efecte que n'hi han masses, que'n sobren alguns.

Creiem que En Joaquim Montero, home molt expert en el tea-

tre, home de teatre per excel·lència, ha pretès fer quelcom més que una obra de teatre. I creiem, també, que lo millor que hi ha en *Clavé* és lo teatral, lo de galeria. Però, posats a creure, creiem també que si no se'n ha sortit, un altre hi hauria naufragat del tot. Amb la vida d'un home gloriós ha intentat fer una narració escènica que no pesés al públic. I l'obra en alguns moments, en molts, pesa. Això té una explicació. Aquesta: és que en la vida d'En Clavé hi han prous elements dramàtics per a omplir tres actes? Ens sembla que no. En aquests tres actes—i un pròleg—veiem a En Clavé des de que comença a fer cantar la gent fins que mor llegint un discurs d'En Castelar. Ni l'un moment ni l'altre interessen al públic. Per a lligar l'obra En Montero busca uns amors que, malgrat amanir-los amb unes gotes de melodrama, tampoc són gran lligam per als tres actes. Además, aquests amors són falsos. I en una obra del caràcter de *Clavé* no es pot falsejar així la veritat. Com més avança el drama, menys interessant es fa la vida del pobre Clavé, més ens adonem, i ens dol adonar-nos-en, que és una equivocació portar-la al teatre. Per a acabar-ho d'adobar, en l'acció de l'obra hi prenen part uns chors, que encara que estiguin dirigits pel nét del gran músic són d'una terrible inoportunitat i formen en el drama l'element grotesc, ja que fan pensar en aquelles colles de la cullera enorme. La part dramàtica de la

obra està escrita amb un èmfasi i un retoricisme que els actors accentuen amb tanta inoportunitat com els cantaires, i que, malgrat patir l'època aquest defecte, En Montero havia d'alleugerir fent el llenguatge més natural i concís. Posats a criticar, a criticar no amb sanya sinó serenament, diem també, treslladant-nos a l'època, que aquest llenguatge peca d'artificios i modernista. I que hi han quadros en els que no hi passa res: el de la rellotgeria d'En Pitarra, el de l'arribada dels voluntaris d'Àfrica—que ja havia fet, més mal presentat, però amb tan poca fortuna com En Montero, el Benedicto de *La Monyos*,—el de Tarragona.

Però diem també que n'hi han de gran efecte, com el de la mort d'En Coello. I diem que l'element anecdòtic, pintoresc, l'ha tractat En Montero amb gran destresa i amb molta gràcia.

I anem a la interpretació. El senyor Montero, actor, discret, molt discret. Els senyors Arteaga i Capdevila emfàtics, declamatoris, fent dels dos personatges d'Abdon Terradas i Coello dos ninots de cartró. La senyora Casals molt ben vestida. El senyor Zanón no és un actor: li manquen passió, comprensió i saber que fer dels brassos. El senyor Tormo demostrant-nos el gran còmic que hi ha en ell, a cada moment. D'En Santpere pot dir-se lo mateix, però afegint-hi que és l'actor que, malgrat el gènere abarraganat que en aquest teatre es conreua, sap sempre recordar-nos la seva

discreció i vis còmica. A un actor com En Santpere se li pot confiar l'obra més difícil segurs de que sabrà sortir-se'n i fer-la brillar. L'Alfonso molt còmic i discret. La Visita López és una de les millors actrius, al nostre entendre, del teatre català. Al senyor Bergés li passa lo mateix que an En Zanón: no és un còmic. Adopta sempre un to afemellat que es fa insuportable. Es belluga com una cupletista de les que's dediquen al gènere sicalíptic. Es amanerat, rampló, pallasso: és tot lo que no ha d'ésser un actor. Perquè còmic, senyor Bergés, no vol dir clown.

La presentació molt cuidada.

NUEVO

Promesa real. Ve't ací una cosa ben feta i un triomf de bona llei. Domènec Montó Serrano ha escrit un conte infantil que ha donat lloc a que els mestres Ortíz de Zárate i Palos ens fessin sentir una musica sense pretensions, però molt entretinguda.

En la interpretació, que fou ajustada, cal remarcar el treball d'En Pere Segura, que no perd ocasió de demostrar lo molt artista que és. Igualment estigueren encertats En Díaz, En Casas i En Morell. De les senyores, amb la Lloró, l'Albiach i la Padrones.

El cavall, en matèria de bellesa humana, té el número u. Després segueix l'home—nosaltres creiem que això és una rifada, perquè hi han homes!...—i, per fi, la dona. Això ho ha dit tothom, de manera que no vindrà d'aquí si també ho diem nosaltres. Ho diem perquè bé hem de dir alguna cosa, i perquè, qui sap!, potser sigui veritat.

Diuen, ademés, que el cavall és un dels animals més nobles. Es tan noble que tothom n'abusa i mor de mala manera amb el ventre ple d'estopa i entre els brams d'una colla de gent, que encara que vesteixi americana i porti ulleres, és més bèstia que ell. Per això, per la seva noblesa i per la seva desgràcia, és l'animal més espanyol. Recordeu-vos de la *jaca torda*, del *caballo bayo*, de Babieca, de Rocinante. Els anglesos dels cavalls n'han fet affiches. Nosaltres versos. Quan li hem fet versos ja hem complert, i l'enviem al canyet o a la plaça.

El cavall, per obra i gràcia de les carreres, s'ha convertit en l'animal del maig. En l'al·legoria del maig, més ben dit. L'al·legoria del maig ja no són les filles de Maria, ni les orenetes. És el cavall.

Però té un rival, un altre animal que li disputa l'al·legoria: el poeta.

A l'Ajuntament torna a remenar-se la qüestió de l'urbanització definitiva de la plaça de Catalunya.

En veritat seria ja hora que la immensa plaça prengués el caient urbà que li pertoca, donada la situació i la importància llurs, però ja veuran com seguirà essent un desert, una torradora, un camp de futbol, tot menys una plaça urbanitzada digna de Barcelona.

DEPURANT ELS DEPORTS

Avui dia el deport s'acomoda a tots els gustos. Esteu flac?, feu esport; esteu sà?, feu esport. Feu esport si voleu aprimar-vos i si us voleu engreixar. Es un *cúralo todo* i, segons diu En Sanmartín, del Terrassa, petitó i secardí, no solament el poden venerar els dotats de bona musculatura, sinó també els que, com ell, constitueixen l'equip humà de les còrpores entremitges.

A Catalunya es passa fàcilment d'un excès a l'altre. Abans no es feia cap mena d'exercici, però avui potser se n'arriba a fer una mica massa.

Jo, com que sé que la nostra raça no compta amb una bona herència deportiva com els anglesos, i que si Catalunya sobresurt és com aquell estudiant que comença una carrera amb notes brillants, mai m'ha captivat això de fer saltirons amb calçotets.

Sí, senyors; no hi ha deport que no es practiqui en *paños menores* sense mirar que això és un atemptat de *lesa* decència.

No puc concebir com es deixa córrer pel carrer un escamot de corredors escanyolits, que ni són models de les bones formes ni models de pundonor. Dieu-me si no és desconcertant la impunitat que'ls abriga més que el mallot, davant d'aquell cas passat, passat amb calçotets en el mateix carrer Nou (no dic del Comte de l'Assalt per no ofendre la perduda llibertat de Catalunya):

Era de nit i en una cotxeria. Un guindroguí, amagat dintre de un fiacre, esperava el moment apropiat per tafanejar el que no era seu. Uns roncs prel·ludiaren la son del regent de la cotxeria, i l'intrús els aprofità per acompassar els seus passos. Però en arribar arran del piltre, les seves narines toparen amb l'orifici rovellat d'una pistola prehistòrica. Salta l'amo del llit, ell salta els graons de vuit en vuit i, llest com una guilla, apretà a córrer cap a la Rambla. Però l'amo, sense dubtar, sense mirar que anava amb uniforme de forner, apretà a córrer al seu darrera, fins que una parella de la bòfia va arrestar-lo sense escoltar els seus precés. No n'hi hagué prou amb una nit passada al quarteret, sinó que se li imposà una multa *por atentado a la moralidad pública*.

Es just això? Decididament no, com tampoc ho és el pretendre imposar exercicis violents, molts d'ells anti-higiènic i que no són propis del nostre caràcter ni del nostre temperament.

Demano la revisió de la causa contra aquest pobre cotxer defensor dels seus bens, i espero que no es negaran a defensar-se tots els esportmens, tots els fornors i tots els nyèbits que van als banys per banyar-se de presumpció.

FUTBOL

No cal estranyar-nos que tots els esports conservin el nom de la nació que els va batejar des del moment que són ells els que corren pel món com feien abans els conqueridors espanyols, havent quedat implantada sa llengua en cada país que violava. Això no vol dir, però, que un cop aquestes terres han recobrat la llibertat, hagin usat la que els ha donat la reial gana, i cosa similar pot fer-se amb el deport; un cop pugui per damunt del que l'inicià, com el conqueridor iniciava als seus conquistats, llavors, solament llavors, tindrem dret a motejar els fills del deport de la nostra manera.

El resultat dels partits d'aquets dies, englobant-los, donen peu a dir que Catalunya futbolística ha empatat amb els estrangers.

Ilford-Barcelona

Abans la setmana anglesa era cosa que perteneixia al treball manual, però ara ja s'ha fet més rastrera, més de sola de sabata, car la usen els que's pasten el pa amb la suor dels peus.

El raig de cosses inferit a la pilota en aquest partit produí jugades emocionants i emocionants decepcions.

L'Ilford entrà el primer gol mitjantçant el peu d'un devanter centre.

En Gracia n'embasta un i l'acaba En Martí. Com és natural, ja tenim empat.

A la segona part hi havia moments que ens crèiem estar presenciant un partit entre els bons minyons de Plegamans i els de Colluspina.

Poc abans d'acabar, el destre preparador dels gols que fan els altres, va regalar-ne un a En Sagi que serví per a no quedar malament. Vé el segon partit i si l'un ne tingué 2, l'altre no volgué ésser menys.

Birmingham-Europa

La nota més sortint d'aquest partit fou el mig-centre de l'equip anglès. Es més llarg que la tènica. La seva estatura excepcional contrasta amb el seu jugar meravellós.

Desseguida es va veure que els britànics eren uns *tos*. Poques vegades els de l'equip campió de Catalunya pogueren acostar-se a la porta forastera.

El primer gol que feren els del Birmingham promogué un gran aldarull. Jo vaig tancar els ulls i talment semblava que estigués en una festa nacional.

A la segona part els europeus atacaven més. Semblava que els hagués pujat la mosca al nas. Hi ha qui deia que els havien donat un exitant.

El moment més gran i espectant fou quan l'entena del equip anglès s'eregia davant de la porta europea per a tirar un penal. Quin crit de satisfacció més gran va sortir de tothom, quan fou parat esplèndidament per En Jaumendreu.

LA MINYONA AIXERIDA

—On llenço aquest cabàs d'escombraries?

Vàries maneres de transitar, sense perill, pels carrers de Barcelona

No hi ha dret! Molts d'aquells que quan perden suen vinagre, feien córrer que quan el porter va aturar la pilota no pogué esquivar el peu guirafal del camallarc anglès i rebé un cop arran de nas.

Si ja en tinc cinc
tu en pots fer tres.
Sempre amics i com si res.

La tarda següent 3 aquí i 4 allà.

Olimpique-Avenç

Són de fora! Són de Marsella! deien a Sant Andreu, com si es tractés de quelcom immens.

Dos pels de Marsella, car s'ha d'ésser diferent pels estrangers. L'Avenç es feu el gol de comediment per mediació del Molera que feu l'esboç i l'acabà En Cabrero.

El partit de l'endemà acabà amb 6 gols per l'Avenç i 1 per l'Olimpique.

Nuremberger-U. S. Sans

No vaig volguer anar-hi perquè en arribar a la plaça d'Espanya, davant d'un pilot d'escombraries, vaig desmaiarme. Potser fou un càstic per haver trencat la prometença que vaig fer de no posar més els peus en aquell raval on s'hi va coure una tupinada.

Oliveras, passejant la pilota com una oliva va fer el primer gol. Els mitjos del Sans jugaren un «bon tros».

El segon gol el fabricà En Martínez, sense que els alemanys arribessin a terminar bé cap avençada. Potser si que és veritat allò de que tots els equipers germànics eren oficials de l'exèrcit boche que tampoc pogué acabar cap avençada per bona que fos.

El dilluns quedaren 3 a 2 a favor dels alemanys.

REFLI I

REVISTA DE COMISSARI

Quasi una dotzena de pintors, exposats a no vendre's per manca de compradors, esperen que'ls hi faci unes magarrufes per a atraure damunt d'ells l'atenció del públic. I jo, bon xicot com soc, no em faig

pregar gens i els passo revista de Comissari a correuita, començant per «Cân Parés»:

Maria Freser. Artista xiroia i decidida, que dibuixa a esgarrapades i pinta amb molt de pit; tant, que fins s'atreveix amb l'aiguafort. Té traça en copsar els moviments de les figures i en treure de l'aquarel·la uns tons brillants i mascles.

Rafel Estrany. Es un dels nostres aquafortistes d'upa, bon dibuixant i mestre del tòrcul. Ademés de un grapat d'aiguaforts molsuts i fermes, exposa unes quantes pintures que entren de ple en el gènere sòlid, particularment les pescades al port de Barcelona, encara que alguna d'elles resulti massa negra per ésser del nostre país.

«Galeries Laietanes»:

Dionís Baixeras. Un maco per dret propi capaç de fer dir *El Sant Rosari* a l'home més rebec, sortint del mercat de la *Plaça de Vich*. Coneix els nostres monterols i els nostres mariners com ningú, i sap marcar-los damunt la tela amb una traça exquisida. Algú va dir que *feia aigües*. No és pas veritat; ara és més ferm que mai tant al Pirineu com a la Costa Brava.

J. M. Moner. Soldat jove i decidit, demostra palmarlament que va endavant. Ha passat amb «salero» pel *Pati dels Tarongers* de la Generalitat i pel *Museu de Santa Agatha*, fent pa i trago a *L'esqueija* de Centelles, que és un passatge molt bonic. No oblidi pas el lema dels Boy-Scouts: «Sempre endavant», si vol fer carrera.

Nolasc Valls. Ara fa de tapisser; vull dir que pinta tapissos, si bé una mica afrancesats, bastant simpàtics de color i encertadets de tema.

«El Camari»:

Josep Drudis Viada. Va caminant pel paisatge natural, fent ara un oli, ara una aquarel·leta; *El Camí*, que segueix al *Matí de Tardor*, el trobo ben encertat, i més encara quan hi arriba a *Ple sol*. L'aquarel·la *Cala encantada*, malgrat el procediment, no és gota aigualida, ni els retrats que exposa tampoc.

«El Siglo»:

Cruz Herrera. Artista ferm i xapat a l'antiga. Dibueixa com un home i pinta de debó. Es un excel·lent figurista que vé del *Moro*, on ha fet coses maques.

Josep M.ª Tamburini. Un gat vell que la sap molt llarga i que té unes manetes de plata. Posseeix

MONUMENT AL MARQUÉS DE LA PUDOR

el do de fer tornar boniques les coses que pinta. Algú troba que la seva pintura és de caramel i en diu pestes. *Enric Ochoa.* Heu's aquí un artista per partida doble; tan aviat es dedica a fer pastells magnífics com a enforar *pasterades*. M'agrada de debó en el primer aspecte.

Tomàs Viver. Bon pintor muntanyenc que coneix els arbres i les pedres i les boires; la seva pintura és flonja i sucosa i porta un vernís de poesia «estirat» amb gust.

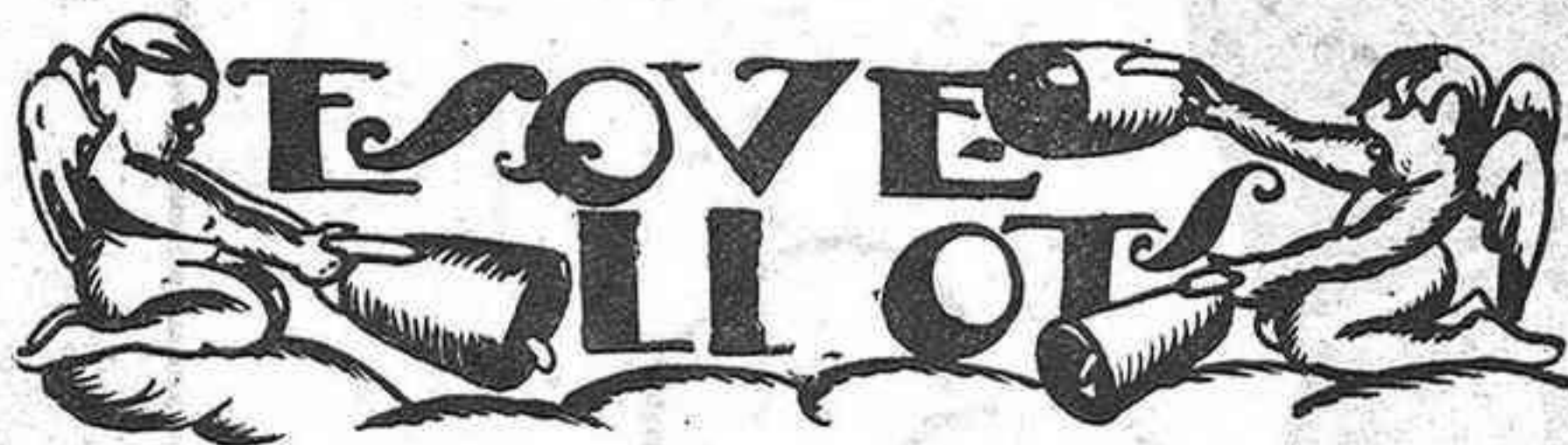
Cèssar Cabanes. Escultor delicat que toca bé el baix relleu, fent-hi retrats de molta semblança i expressió. A voltes es dedica a obres de més «bulto» i també se'n surt com un home. *La barca del pare* és un grupet força interessant.

«La Pinacoteca»:

Elisseu Meifren. Un altre veterà dels pinzells, que cada dia sembla més jove: treu amb frescor i netedat el paisatge, la marina i el jardí, essent en el seu gènere un *pintoràs*. Les seves pintures, ademés d'ésser agradoses, acostumen dir *quelcom* sempre.

Prou revista.

C. ARBÓ

Mentre la ciutat estava convertida en un femer, l'il·lustre marquès d'Alcella va donar a la seva nova casa, una mena de Castell dels Tres Dragons aixecat al carrer de Muntaner, un ball d'etiqueta, al qual hi assistiren les autoritats locals amb el governador i tot.

Quina llàstima que els veïns no haguessin alfombrat el jardí del nou palau amb totes les escombraries dels carrers! Hauria sigut una presentalla d'actualitat digna de la festa que's celebrava.

Potser així l'alcalde hauria pres una resolució enèrgica respecte al conflicte vergonyós dels escombraries.

A l'cap-d'avall els partidaris del Passeig Marítim s'hauran sortit amb la seva.

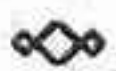
Tindrem Passeig Marítim; aviat es treurà a subasta la construcció del mateix, segons s'assegura, i tot seguit començaran les obres.

—I acabaran aviat?

— Això ja són figues d'un altre paner.

Aquí les millores urbanes se sap quan comencen, però quan acaben...

Que ho digui la Reforma.

Aquest any la Primavera ha florit en tots els carrers de Barcelona, fins en els més humils, en els més obscurs, en els més lletjos.

L'Atracció de Forasters no sabem si haurà fet unes fotos dels carrers de Barcelona durant aquests dies. Si no ho ha fet hauria de fer-ho. El descobriment d'unes noves Hurdes sempre és interessant.

El senyor Raventós vol que la premsa l'ajudi.. A què? Es que no és ell la màxima autoritat civil de la província? Es que no sap en el trist concepte que s'ens té a la premsa?

L'alcalde i el governador es barallen per a decidir a qui incumbeix l'estat de porqueria putrefacta en que's troba Barcelona. Els dos volen treure's el mort de sobre. I Barcelona segueix igual.

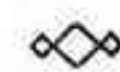
Els savis de l'Ateneu, per iniciativa del seu president, En Pere Rahola, han format un cos de voluntaris per anar a recollir escombraries.

Home, ja era hora de que servissin per alguna cosa!

Llegim en un diari qualsevol: *Los últimos atentados*.

Tan de bol!

Un altre diari diu que haurien d'ésser els del sometent qui haurien de dedicar-se a recollir les escombraries.

Ho trobem molt posat en raó.

Respostes pagades

Coroneta: Ja fa molts anys que ho sabem això de que la major dona del seu poble porta els pantalons.— Antoni Pou i Pous: Gràcies per l'avís, però an aquesta casa tenim la costum de sapiguer lo que fem. Demés, tenim per norma respectar el criteri dels nostres redactors. I, per últim, unànimement opinem que el senyor Moncayo en té molta de gràcia, i consti que no fem cap descobriment, que fa molts anys que l'home va pel món sense necessitat dels nostres elogis.— J. Martí: No ens té interès. Ho sentim.— Josep Canadé: Es jove vostè? Si és així, encara pot fer alguna cosa; sinó, cregui'm, desis.— F. Melis: Comprí una guia nocturna. Qui nes preguntes de fer!— Cisquet: Anirà, Cisco, anirà.— Tabal: Hem nascut al tercer pis i no a la porteria.— Tomaset: Molt bé. Segueixi enviant.— Baldiri: I si fes prosa? Vol dir que no ho faria millor?— M. Redés: Massa llarg. A vostè, i a tots, els recomanem el mateix: curt, curtet; que n'hi pugui haver per a tòthom.— Joan Divertit: Diverteixis, diverteixis; però no ho faci martiritzant-nos amb els fruits de les seves elucubracions.— Tubau: El poble encara és massa babau.— M. Grané Civil: El nostre Nandu ens diu que li demanem quelcom bromístic sobre l'afició deportiva de Terrassa.— F. del Haro: Ja es veu, ja, que s'ha casat.— Víctor Canigó: Comprenem que el seu cuplet sigui musical pel mestre *Lito-graf*, car en veure l'imprés *no da lugar a duda*. No ens acaba de convèncer. Provi de fer-ne un altre, i enviï sempre els que sense ésser cantats conservin un xic d'harmonia.— Floricel Violeta: Si vostè es vell, plegui el ram i si és jove vagi fent, però no ens enviï res tan dolent.— Nen Maco: Maco, el nen maco.— Fatxenda: El seu treball és sencillament terrible.— Laurel: El seu llorer ens fa l'efecte de que ja ha servit per a fer estofat. Demés, no hi ha dret a insultar-nos enviant coses en castellà, car ens arribarem a créure de que el *reverso de la medalla* és vostè i no el seu amic que fa de alcalde. Hi han certes crítiques que semblen elogis i no atacs.— Jascinte Bosso: Agraïm la seva deferència. Això de que fins ara havia treballat de serio i ningú s'havia adonat de vostè, ho creiem. Demés, ha de pensar que amb les coses planeres no es conquereix tant com amb les folles. Vagi fent bitlles, doncs.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

BARCELONA

Nova edició

LA ILLA DE LA CALMA

— Per SANTIAGO RUSIÑOL —

A la rústica: Pessetes 2

Enquadernat: Pessetes 3'50

VENTURA GASSOL

LES TOMBES FLAMEJANTS

VERSOS PATRIOTICS

Preu del volum:

UNA pesseta

NITS DE LLUNA

COL·LECCIÓ DE POESIES

d'En Frederic Soler (Pitarra)

Ilustrades per J. Lluís Pellicer

Preu del volum:

Pessetes DUES

ROSA DE FRANCIA, por *E. Marquina* y *L. F. Ardavin* . . . Pesetas 5'—

LA MUJER QUE NECESITA AMAR, por *Alberto Insua* . . . » 5'—

UNA AVENTURA DEMASIADO FACIL, por *Pedro Mata*. . . » 5'—

EL OJO SAGRADO, por *Alvaro Retana* . . . » 3'50

LAS BODAS DE ORO DE MI COLEGIO, por *J. Belda*. . . » 2'—

OBRA NUEVA

Acaba de publicarse

GENERAL BERENGUER

Campañas del Rif y Yebala 1921-22

PRECIO DEL TOMO, PESETAS 5

Leyendo el libro del GENERAL BERENGUER formaréis juicio de como se prepararon las desgracias que España sufre en Africa.

ENCICLOPEDIA "ESPASA"

Van publicados hasta el tomo 48 :-: Pesetas 1528 al contado :-: Pesetas 1692 a plazos

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remitent l'import en lliurances del Gir Postal o é en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 céntims per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

MUSICA D'ACTUALITAT

Hay que ver, hay que ver, hay que ver...
a la ciutat dels condes convertida en femer!